

Téma č. 25: Obdobia a štýlové znaky hudby novoveku

1. Hudba baroka (1600 – 1750)

Delenie: raný, stredný, vrcholný.

Znaky:

- Rozvoj inštrumentálnej hudby (samostatný part).
- **Dur-mol systém** (tónika, dominanta, subdominanta – TFHS).
- **Terasovitá dynamika** (prudké zmeny hlasitosti).
- **Monotematickosť** (práca s jednou témou v skladbe).
- Výrazné sláčiky, čembalo, basso continuo (GB).
- Základná zostava dychových nástrojov.

Nové hudobné druhy:

- **Cyklické:** suita, concerto grosso, sólový koncert, sonáta.
- **Kontrapunktické:** ricercar, fúga, toccata, passacaglia, ciaccona, invencia, prelúdium.
- **Vokálno-inštrumentálne:** oratórium, pašie, omša, kantáta, opera.

Predstavitelia:

J. S. Bach, G. F. Händel, A. Vivaldi, G. P. Telemann, A. Corelli, G. Tartini, Scarlatti, Monteverdi, Lully.

Prechod z baroka do klasicizmu – Galantný štýl

- Predstavitelia: Stamitzovci, Bendovci, Bachovi synovia.
- **Berlínska škola.**
- Nové hudobné druhy a formy, rozširovanie orchestra (4-hlasný sláčikový súbor).

2. Klasicizmus (1750 – 1820)

Delenie: raný, vrcholný.

Znaky:

- **TFHS** (funkčná harmónia).
- **Homofónia** (prevaha jedného hlasu s doprovodom).
- Postupná dynamika (crescendo, decrescendo).
- **Agogika** (drobné tempové zmeny).
- Rozširovanie orchestra: pridanie klarinetov, pozúun a bicích nástrojov.

Hudobné druhy:

- Sonáta, sólový koncert, symfónia, sláčikové kvarteto, komorná hudba.
- Dychové kvinteto, kasácie, divertimentá, serenády.
- Opera, omša, rekviem.

Predstavitelia:

- **Viedenský trojlístok:** J. Haydn, W. A. Mozart, L. van Beethoven.
- **Mannheimská škola:** J. V. Stamitz, C. P. E. Bach.

3. Romantizmus (19. storočie)

Delenie: raný, vrcholný, neskorý.

Smery a prúdy:

- **Klasicistický prúd (Brahmsovský prúd):** Brahms, Dvořák, Franck, Čajkovskij.
- **Novoromantický prúd:**
 - **Programový prúd:** Berlioz, Liszt, Wagner, Smetana.
 - **Neprogramový prúd (1. polovica):** F. Schubert, Schumann, Weber, Chopin.
- **Neskorý romantizmus:** Mahler, Strauss, Reger.

4. Hudba 20. storočia

1. polovica 20. storočia

- **Impresionizmus:** - Inšpirácia mimoeurópskou hudbou.
 - Pentatonika, chromatismy, celotónová stupnica.
 - Predstavitelia: Debussy, Ravel, Respighi, Fauré.
- **Expresionizmus:** - Atonalita, dodekafónia.
 - **II. viedenská škola:** Schönberg, Berg, Webern.
- **Neofolklorizmus:** - Inšpirácia ľudovou hudbou.
 - Predstavitelia: Moyzes, Cikker, Suchoň, Bartók, Janáček, Kodály, Szymanowski.
- **Neoklasicizmus:** - Inšpirácia klasicizmom.
 - Predstavitelia: Britten, Stravinskij, Hindemith, Prokofiev.

2. polovica 20. storočia

- **Avantgarda:** - Originalita, experimenty.
 - Predstavitelia: Lutosławski, Penderecki, Luigi Nono, Olivier Messiaen.
- **Minimal Music:** - Jeden motív, ktorý sa stále opakuje.
- **Postmoderna:** - Spája tradičnú tonálne-funkčnú hudbu s prvkami 20. storočia, džezu a populárnej hudby (cca 80. – 90. roky dodnes).
 - Predstavitelia: V. Godár, Martinček, Burlas, M. Zagar, Závarský, Zeljenka, Hrušovský, Ivan Parík, Ladislav Kupkovič.